

ساده ساز قوانین و مقررات | بروشور شماره یک |

سود سهام

(بسته سواد حقوقی سرمایه گذاران)

معاونت حقوقی
مدیریت امور حقوقی و انتظامی
اداره پیشگیری از ناهنجاری ها و ارتقاء سلامت بازار سرمایه

فهرست

۴	احکام قانونی و مقررات مربوط به سود سهام
۱۰	روش اطلاع از توزیع سود و برنامه زمانی پرداخت
۱۲	روش‌های واریز سود سهام به حساب سهامدار
۱۵	روش‌های پیگیری و گزارش‌دهی تخلفات ناشر در پرداخت سود
۱۹	مطالبه سود سهام
۲۴	سخنی با مدیران ناشران

تعریف سود

سود خالص، عبارتست از درآمد حاصل در همان سال مالی منهای کلیه هزینه‌ها و استهلاکات

مطابق ماده ۲۳۷ لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت، سود خالص شرکت در هر سال مالی عبارتست از درآمد حاصل در همان سال مالی منهای کلیه هزینه‌ها و استهلاکات و ذخیره‌ها. به تعبیر دیگر، سود مبلغی است که پس از کسر هزینه‌های شرکت از درآمدهای آن در طول یک سال حاصل می‌شود که میزان دقیق آن در صورت سود و زیان سالیانه اعلام می‌گردد.

پس از مشخص شدن فرمول محاسبه سود خالص شرکت، قانون‌گذار میزان سود قابل تقسیم از سود خالص شرکت را تعیین نموده است. به موجب ماده ۲۳۹ لایحه قانونی فوق‌الذکر: «سود قابل تقسیم عبارت است از سود خالص سال مالی شرکت منهای زیان‌های سال‌های مالی قبل و اندوخته قانونی مذکور در ماده ۲۳۸ و سایر اندوخته‌های اختیاری به علاوه سود قابل تقسیم سال‌های قبل که تقسیم نشده است». این میزان از سود خالص و محقق شده شرکت، قابل تقسیم بین سهامداران شرکت است.

شایان توجه است که شرکت‌ها معمولاً کل سود قابل تقسیم در پایان سال مالی را میان سهامداران توزیع ننموده و بخشی از آن را به اجرای برنامه‌های توسعه‌ای شرکت مثل افزایش سرمایه اختصاص می‌دهند. تصمیم‌گیری در خصوص سود تقسیمی بین سهامداران شرکت بر عهده مجمع عمومی شرکت است که هر ساله باید سهامداران نسبت به این امر تصمیم‌گیری نمایند. بدیهی است هر سهامدار به میزان و نسبت مالکیت خود در شرکت از حق رأی و قدرت تصمیم‌گیری در مورد تقسیم سود برخوردار است. به آن میزان از سود قابل تقسیم شرکت که توسط مجمع عمومی جهت توزیع و تقسیم بین سهامداران تعیین می‌گردد «سود تقسیم شده» و یا همان «DPS» گفته می‌شود.

احکام قانونی و مقررات مربوط به سود سهام

لزوم تقسیم سود میان سهامداران

در صورت وجود منافع تقسیم ده درصد از سود ویژه سالانه بین صاحبان سهام الزامی است» شرکت می‌تواند با تصمیم مجمع کل سود قابل تقسیم محقق شده در سال مالی را بین سهامداران به نسبت سهام ایشان تقسیم نماید

بر اساس ماده ۹۰ لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت؛ «تقسیم سود و اندوخته بین صاحبان سهام فقط پس از تصویب مجمع عمومی جائز خواهد بود و در صورت وجود منافع تقسیم ده درصد از سود ویژه سالانه بین صاحبان سهام الزامی است». بنابراین در صورتی که فعالیت‌های یک شرکت در طول سال سودآور باشد، شرکت موظف است با تصویب مجمع عمومی عادی سالیانه بخشی از سود قابل تقسیم محقق شده برای هر سهم را به سهامداران پرداخت نماید که این مبلغ نمی‌تواند از ۱۰ درصد از سود محقق شده کمتر باشد. البته این میزان حداقل سودی است که در صورت شناسایی سود قابل تقسیم بایستی بین سهامداران تقسیم گردد ولی شرکت می‌تواند با تصمیم مجمع کل سود قابل تقسیم محقق شده در سال مالی را بین سهامداران به نسبت سهام ایشان تقسیم نماید

مهلت و نحوه تقسیم سود میان سهامداران

مطابق ماده ۲۴۰ لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت، تصمیم‌گیری در خصوص تقسیم و توزیع سود در مجمع عادی سالیانه و با رأی‌گیری از سهامداران انجام می‌شود و پس از تصویب میزان سود تقسیمی، شرکت موظف است حداکثر ظرف مدت ۸ ماه از تاریخ برگزاری مجمع، این مبلغ را به سهامداران بپردازد. البته در صورتی که به موجب اساسنامه شرکت، حداکثر مهلت پرداخت سود مصوب کمتر از ۸ ماه باشد، شرکت موظف به رعایت حداکثر مهلت مقرر در اساسنامه است لازم به ذکر است ناشران اوراق بهادار (شرکت‌ها) ثبت شده نزد سازمان بورس و اوراق بهادار مطابق ماده ۱۵ قانون توسعه ابزارها و نهادهای مالی جدید در صورتی که اوراق بهادار (سهام) آن‌ها متضمن سود مصوب، سررسید شده یا تضمین شده باشد، باید به موقع و در چهارچوب مقررات، سود را توزیع و پرداخت نمایند. این شرکت‌ها مطابق مقررات مصوب سازمان

باید سود تقسیم شده مصوب مجمع عمومی را مطابق «جدول زمان‌بندی پرداخت سود نقدی» به سهامداران پرداخت نمایند. هیئت مدیره شرکت موظف است جدول زمان‌بندی پرداخت سود پیشنهادی خود را حداقل ۱۰ روز قبل از برگزاری مجمع عمومی عادی در سامانه جامع اطلاع رسانی ناشران (کدال) افشا نموده و در صورتی که مجمع تقسیم سود بیشتری را نسبت به پیشنهاد هیئت مدیره تصویب کند، جدول ارائه شده باید ظرف ۳۰ روز از تاریخ مجمع اصلاح و مجدداً در سامانه مذکور برای عموم منتشر گردد. (ماده ۵ دستورالعمل انضباطی ناشران پذیرفته شده در بورس تهران، ماده ۵ دستورالعمل انضباطی ناشران پذیرفته شده در فرابورس ایران و ماده ۵ دستورالعمل انضباطی ناشران ثبت شده پذیرفته نشده) عدم رعایت جدول زمان‌بندی در پرداخت سود برای ناشر و مدیران آن تنبیهات انضباطی نظیر تذکر و اخطار و جریمه نقدی در پی دارد.

در صورتی که به موجب اساسنامه شرکت، حداکثر مهلت پرداخت سود مصوب کمتر از ۸ ماه باشد، شرکت موظف به رعایت حداکثر مهلت مقرر در اساسنامه است

ضمانت اجرای سرپیچی از مقررات پرداخت سود

۱. ضمانت اجرای انضباطی

چنانچه مدیران شرکت سود مصوب را مطابق قوانین و مقررات به سهامداران پرداخت ننمایند، بر اساس ماده ۱۴ قانون توسعه ابزارها و نهادهای مالی جدید و آیین نامه مربوطه، مواد ۲۳ و ۲۴ دستورالعمل انضباطی ناشران ثبت شده پذیرفته نشده، مواد ۲۴ و ۲۵ دستورالعمل انضباطی ناشران پذیرفته شده در فرابورس ایران و مواد ۲۳، ۲۴ و ۲۵ دستورالعمل انضباطی ناشران پذیرفته شده در بورس تهران، ناشر و مدیران آن حسب مورد به مجازات های انضباطی تذکر کتبی، تذکر کتبی با درج در پرونده و اخطار کتبی با درج در پرونده و اعلام به عموم و همچنین به جریمه نقدی تا سقف مقرر در آئین نامه محکوم خواهند شد. احکام قطعی انضباطی مدیران شرکت مطابق ضوابط اجرایی بند (چ) ماده ۳۶ قانون احکام دائمی در تارنمای سازمان بورس منتشر خواهد شد

۲. ضمانت اجرای کیفری

هرچند عدم پرداخت سود مصوب توسط مدیران شرکت جرم انگاری نشده است لیکن مطابق بند ۱ ماده ۲۵۸ لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت، رئیس و اعضاء هیأت مدیره و مدیر عامل شرکت در صورتی که بدون صورت دارائی و ترازنامه یا با استناد به صورت دارائی و ترازنامه مزور (جعلی)، منافع موهومی را بین صاحبان سهام تقسیم کرده باشند، توسط مراجع قضایی به مجازات کیفری حبس از یک سال تا سه سال محکوم خواهند شد

۳. ضمانت اجرای مدنی

لازم به ذکر است که بر اساس ماده ۱۵ قانون توسعه ابزارها و نهادهای مالی جدید در صورتی که ناشران اوراق بهادار در فرآیند پرداخت سود سهام مرتکب نقض قوانین و مقررات گردند، سهامداران می توانند در صورت عدم سازش در کانون ها با طرح

دعوا در هیأت داوری قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران مبلغ سود و خسارات وارده (خسارت تأخیر تأدیه، هزینه های دادرسی مانند تمپر و دادخواست و هزینه وکیل و کارشناس رسمی و ...) را مطالبه نمایند. آراء صادره توسط مرجع مذکور از طریق اجراء احکام دادگاه ها قابل اجراء خواهد بود. این امر سبب می گردد سهامداران شرکت های ثبت شده نزد سازمان بتوانند در صورت عدم دریافت سود خود در مواعد مقرر قانونی با اخذ رأی محکومیت شرکت، نسبت به استیفای حقوق خود از شرکت اقدام نمایند.

سهامداران می‌توانند جهت دسترسی به جزئیات تصمیمات مجمع در خصوص پرداخت سود و زمان‌بندی آن به سایت جامع اطلاع رسانی ناشران (کدال) به آدرس اینترنتی codal.ir مراجعه نمایند. در این راستا سهامداران می‌توانند نسبت به مطالعه آگهی دعوت به مجمع عمومی و آگاهی از دستور جلسات مجمع، آگهی تصمیمات مجمع عمومی و کسب اطلاع از تصمیمات مجمع در حوزه پرداخت سود و همچنین مطالعه صورت‌های مالی حسابرسی شده و حسابرسی نشده و آگهی زمان‌بندی پرداخت سود اقدام نمایند و از تصویب یا عدم تصویب پرداخت سود در مجمع، میزان سود تصویب شده جهت توزیع بین سهامداران و برنامه زمانی پرداخت آن اطلاع یابند.

جهت سهولت در دسترسی به اطلاعاتی‌های مربوطه در آن سامانه می‌توان مراحل زیر را طی نمود:
 ۱- ورود به تارنمای codal.ir ۲- کلیک بر روی منوی «جستجوی اطلاعات» و جست‌وجوی نام شرکت یا نماد بورسی مورد نظر ۳- انتخاب گروه و نوع اطلاعاتی‌های مرتبط از جمله «آگهی دعوت به مجمع و تصمیمات»، «اطلاعات و صورت مالی سالانه» و «زمان‌بندی پرداخت سود»

▲
▲
▲

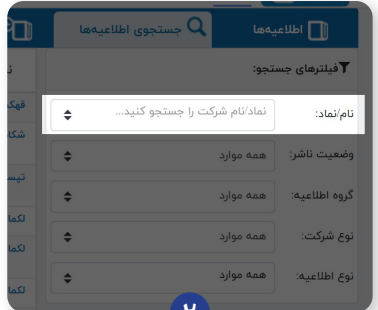

▼
▼
▼

www.codal.ir

۱

۲

۳

**روش اطلاع از توزیع
سود و برنامه زمانی
پرداخت**

پس از تصویب سود قابل پرداخت هر سهم توسط مجمع عمومی شرکت، مدیران شرکت مکلفند مبلغ نقدی سود سهام را با رعایت مهلت قانونی و در زمان مقرر در "جدول زمان بندی پرداخت سود"، از طریق روش های قانونی به سهامداران پرداخت نمایند. مطابق قوانین و مقررات پرداخت سود نقدی به روش های زیر انجام می شود

الف

واریز سود به حساب سهامدار از طریق اطلاعات مندرج در سامانه سجام

جهت اطلاع از نحوه ثبت نام در سامانه سجام می توان به تارنمای «سامانه جامع اطلاعات مشتریان (سجام)» به آدرس اینترنتی sejam.ir مراجعه و در بخش "راهنما" ویدئو آموزشی مربوطه را مشاهده نمود

مطابق بند (م) تبصره ۵ قانون بودجه سال ۱۴۰۱ و ابلاغیه سازمان بورس و اوراق بهادار کلیه ناشران ثبت شده نزد سازمان بورس مکلفند جهت تسهیل امور سهامداران، سود تقسیمی مصوب مجمع عمومی را با همکاری شرکت سپرده گذاری مرکزی با استفاده از اطلاعات مندرج در سامانه سجام پرداخت نمایند. بر این اساس در سال های اخیر روش اصلی پرداخت سود ناشران اوراق بهادار ثبت شده نزد سازمان، استفاده از اطلاعات مندرج در سامانه سجام می باشد. در این روش سود سهام اشخاصی که با ثبت نام در سامانه سجام (سامانه جامع اطلاعات مشتریان) شرکت سپرده گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه اطلاعات مربوط به حساب بانکی خود را ارائه نموده اند، به صورت خودکار به شماره حساب ثبت شده در سامانه مذکور واریز می گردد.

ثبت نام در سامانه سجام شرکت سپرده گذاری مرکزی علاوه بر تسهیل دریافت سود سهام، مزایای دیگری نیز برای سهامداران به همراه دارد از جمله اینکه سهامداران با ثبت اطلاعات خود در این سامانه می توانند بدون مراجعه حضوری، اطلاعات مربوط به سود هر یک از سهام خود را مشاهده نمایند. جهت اطلاع از نحوه ثبت نام در سامانه سجام می توان به تارنمای «سامانه جامع اطلاعات مشتریان (سجام)» به آدرس اینترنتی sejam.ir مراجعه و در بخش "راهنما" ویدئو آموزشی مربوطه را مشاهده نمود

لازم به ذکر است شرکت سپرده گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه (سمات) در تارنمای خود گزارشی از توزیع سود ناشران با استفاده از اطلاعات مندرج در

روش های واریز سود سهام به حساب سهامدار

سامانه سجام ارائه می‌نماید. جهت بررسی وضعیت پرداخت سود ناشران اوراق بهادار از طریق اطلاعات سامانه سجام می‌توان به بخش گزارش‌ها-گزارش‌های عملیاتی- گزارش‌های توزیع سود در تارنمای رسمی شرکت مذکور مراجعه نمود و از آخرین وضعیت پرداخت سود توسط ناشران در دو بخش "سود جاری" (سود مصوب آخرین سال مالی ناشر) و "سود سنواتی" (سود و مطالبات سال‌های مالی گذشته) اطلاع کسب نمود.

ب

دریافت سود از طریق مراجعه به بانک مربوطه

در برخی موارد شرکت‌ها طی انتشار اطلاعیه به سهامداران اعلام می‌نمایند که جهت دریافت سود سهام خود، با در دست داشتن مدارک هویتی، در بازه زمانی مشخص شده به شعب بانک مربوطه مراجعه نمایند. این اعلامیه معمولاً تحت عنوان "زمان‌بندی پرداخت سود دوره ۱۲ ماهه منتهی به سال مالی شرکت" در سامانه جامع اطلاع رسانی ناشران (کدال) منتشر شده و اطلاعات دقیق پیرامون نحوه دریافت سود در آن منعکس می‌گردد.

ج

واریز سود توسط شرکت به حساب سهامداران

تعداد اندکی از شرکت‌ها با دریافت اطلاعات مربوط به حساب بانکی سهامداران، مبلغ سود هر سهم را در تاریخ مقرر به حساب مشتریان واریز می‌نمایند. در این روش سهامداران می‌بایست اطلاعات خود را از طریق شرکت در اطلاعیه خود اعلام می‌نمایند (مانند مراجعه به پرتال سهامداران، فکس، ایمیل و...) به شرکت اعلام نمایند. این اطلاعیه با عنوان "زمان‌بندی پرداخت سود دوره ۱۲ ماهه منتهی به سال مالی شرکت" در سامانه جامع اطلاع رسانی ناشران (کدال) منتشر شده و اطلاعات دقیق پیرامون نحوه دریافت سود در آن منعکس می‌گردد.

روش‌های پیگیری و گزارش‌دهی تخلفات ناشر در پرداخت سود

پیگیری از طریق واحد "امور سهام" شرکت

در غالب شرکت‌های سهامی عام بورسی، در راستای برقراری تعامل و ایجاد درگاه ارتباطی بین شرکت و مدیران آن با سهامداران شرکت، واحدی تحت عنوان "امور سهام" در ساختار سازمانی شرکت ایجاد گردیده است که سهامداران می‌توانند موضوعاتی از قبیل تأخیر شرکت در پرداخت سود مصوب مجامع سهام پیگیری نمایند. توصیه می‌گردد سهامداران شرکت پیش از پیگیری موضوع عدم پرداخت سود از طریق واحدهای مربوطه در سازمان بورس و اوراق بهادار و طرح دعوای حقوقی در کمیته سازش و هیأت دאوری، موضوع را از طریق واحد امور سهام شرکت پیگیری نمایند چرا که در برخی موارد به دلیل وجود برخی موانع (نظیر غیرسجایمی بودن سهامدار) سود سهام تعداد معدودی از سهامداران شرکت پرداخت نگردیده که این امر با پیگیری موضوع از طریق امور سهام شرکت حل و فصل می‌گردد

سهامداران می‌توانند موضوعاتی از قبیل تأخیر شرکت در پرداخت سود مصوب مجامع را از طریق برقراری تماس با واحد امور سهام پیگیری نمایند.

گزارش‌دهی تخلفات ناشر در پرداخت سود

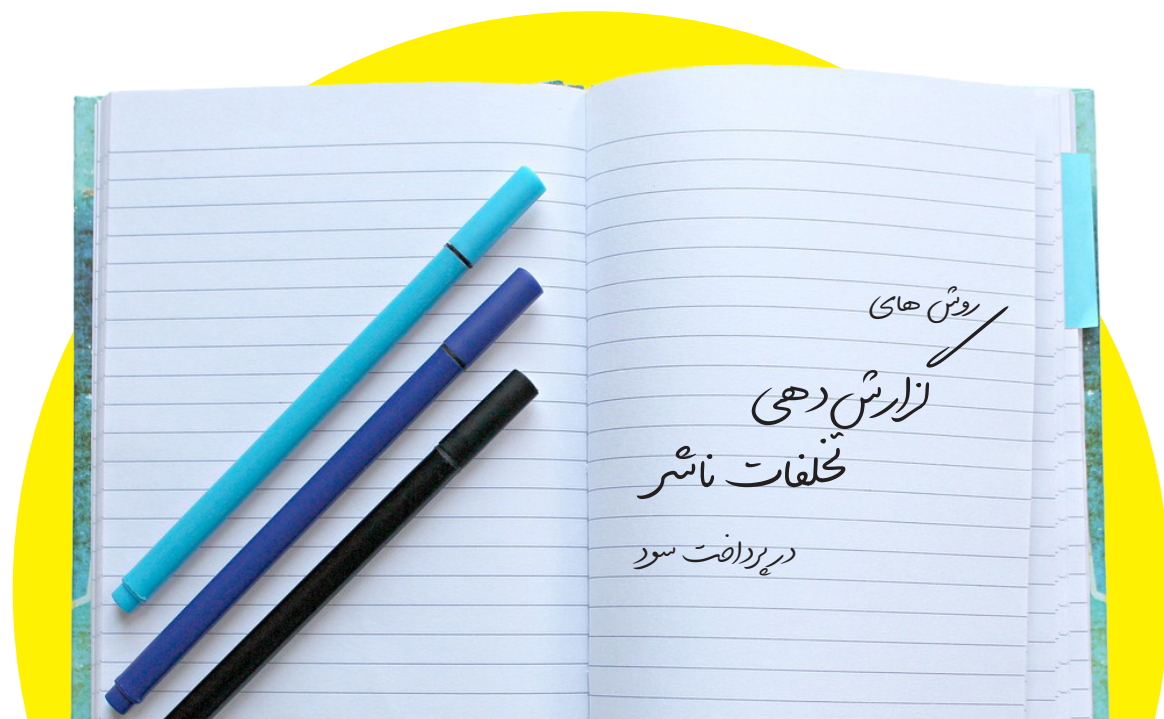
یکی از اقدامات مؤثر در کشف و شناسایی اقدامات غیرقانونی اشخاص در بازار سرمایه "سوت-زنی" و "ثبت شکایات" است که در سال‌های اخیر منشأ شناسایی و مقابله زودهنگام با تخلفات و جرائم زیادی بوده است. سازمان بورس و اوراق بهادار با هدف تسریع در روند مقابله با مفاسد و اقدامات غیرقانونی صورت گرفته توسط اشخاص تحت نظارت، سازوکارهایی برای دریافت گزارش‌های مردمی در خصوص وقوع جرائم و تخلفات ایجاد نموده است. در حال حاضر دو روش ذیل برای اعلام وقوع جرائم و تخلفات بورسی به سازمان بورس و اوراق بهادار وجود دارد

۱) اعلام ناهنجاری از طریق سامانه رسیدگی به شکایات سازمان بورس و اوراق بهادار (سمتا):

سهامداران می‌توانند از طریق مراجعه به نشانی www.shekayat.seo.ir ثبت شکایت نمایند

اداره رسیدگی به شکایات و حمایت‌های حقوقی سازمان بورس و اوراق بهادار به منظور پاسخگویی و رسیدگی به شکایات عموم سهامداران و سرمایه‌گذاران در خصوص عملکرد اشخاص تحت نظارت سازمان بورس فعالیت می‌کند. سهامداران می‌توانند از طریق مراجعه به نشانی www.shekayat.seo.ir علیه شرکتی که در فرآیند پرداخت سود، مرتکب نقض قوانین و مقررات گردیده اقدام به ثبت شکایت نمایند تا اداره مذکور موضوع را از شرکت متخلف و همچنین واحدهای نظارتی مربوطه پیگیری نموده و حقوق شاکی را استیفاء نماید.

ارائه خدمات غیر حضوری از طریق این سامانه سرعت قابل توجهی داشته و سهامداران می‌توانند بدون مراجعه حضوری به سازمان از طریق کد رهگیری که سامانه در اختیار آنان قرار می‌دهد یا شماره ملی خود بر فرآیند رسیدگی به شکایت نظارت نموده و از مراحل رسیدگی و زمان پاسخگویی اطلاع حاصل نمایند. لازم به ذکر است ثبت شکایت در سامانه مذکور در غالب موارد سبب می‌گردد شرکت موضوع شکایت به سرعت نسبت به پرداخت سود سهامدار شاکی اقدام نماید. بدیهی است در فرض تخطی شرکت از مهلت‌های قانونی پرداخت سود، پیگیری موضوع از مسیر اداره رسیدگی به شکایات سازمان بورس به نسبت

مطالبه حقوقی سود سهام

طرق مطالبه حقوقی سود هزینه و زمان کمتری را به سهامدار تحمیل می‌نماید و با عنایت به اینکه در غالب موارد پیگیری‌ها و شکایات به نتایج مطلوب ختم می‌گردد نسبت به سایر روش‌ها پیشنهاد می‌گردد. در این خصوص لازم به ذکر است در سال ۱۴۰۱ تعداد ۱۳۸۰ شکایت از مجموع شکایات واصله به اداره مذکور (معادل ۲۷٪ از کل شکایات) و در سال ۱۴۰۲ تعداد ۱۵۸۰ شکایت از مجموع شکایات واصله به اداره مذکور (معادل ۲۳٪ از کل شکایات) به موضوع عدم پرداخت سود اختصاص داشته است. همچنین لازم به ذکر است که پیگیری‌های اداره رسیدگی به شکایات و حمایت‌های حقوقی در سال ۱۴۰۲ منجر به واریز سود به مبلغ ۳۰۸,۹۰۸,۶۰۰,۰۰۰ تومان به حساب سهامداران طرح کننده شکایت گردیده است

۲) اعلام ناهنجاری از طریق سامانه «دیده‌بان سلامت بازار سرمایه»؛

در راستای ایجاد زمینه مشارکت مردم در حوزه مبارزه مؤثر با مفاسد، تخلفات و اقدامات غیرقانونی در بازار سرمایه، «سامانه دیده‌بان سلامت بازار سرمایه» به آدرس اینترنتی www.dideban.seo.ir توسط سازمان بورس و اوراق بهادار ایجاد گردیده است. سهامداران می‌توانند از طریق مراجعه به تارنمای مذکور تخلفات صورت گرفته در خصوص عدم پرداخت سود توسط شرکت را به سازمان بورس و اوراق بهادار گزارش نمایند. واحد مربوطه در سازمان به دقت گزارشات مردمی را مورد بررسی قرار داده و در صورت احراز تخلف، اقدامات مقتضی را علیه شخص خاطی معمول می‌نماید. لازم به ذکر است چنانچه گزارش ارائه شده در سامانه مذکور از شرایط مقرر در "دستورالعمل حمایت و تشویق گزارشگران ناهنجاری در بازار سرمایه" برخوردار باشد، سازمان بورس و اوراق بهادار پاداش نقدی به شخص گزارش گر پرداخت می‌نماید.

سهامداران
می‌توانند از
طریق مراجعه
به تارنمای
www.dideban.seo.ir
تخلفات صورت
گرفته در
خصوص عدم
پرداخت سود
توسط شرکت
را به سازمان
بورس و اوراق
بهادار گزارش
نمایند

مطابق ماده ۳۶ قانون بازار اوراق بهادار؛ «اختلافات بین کارگزاران، بازار گردانان، کارگزار/ معامله‌گران، مشاوران سرمایه‌گذاری، ناشران، سرمایه‌گذاران و سایر اشخاص ذی‌ربط ناشی از فعالیت حرفه‌ای آن‌ها، در صورت عدم سازش در کانونها توسط هیأت داورى رسیدگی می‌شود». همچنین بر اساس ماده ۱۵ قانون توسعه ابزارها و نهادهای مالی جدید در صورتی که ناشران اوراق بهادار در فرآیند پرداخت سود سهام مرتکب نقض قوانین و مقررات گردند، سهامداران می‌توانند با طرح دعوا در هیأت داورى قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران مبلغ سود و خسارات وارده را مطالبه نمایند که آراء صادره توسط مرجع مذکور از طریق اجراء احکام دادگاه‌ها قابل اجراء خواهد بود.

مستفاد از مواد قانونی مذکور سهامداران جهت طرح دعوای حقوقی مطالبه سود سهام در ابتدا باید نزد کمیته سازش کانون کارگزاران بورس و اوراق بهادار یا کانون نهادهای سرمایه‌گذاری ایران، اقدام به طرح "درخواست سازش" نموده و در صورت عدم حصول سازش، دادخواست خود را به دبیرخانه هیأت داورى تقدیم نمایند که فرآیند مربوط به هر مرحله به شرح ذیل است

۱ ثبت درخواست سازش در کمیته سازش کانون ها

مطابق مقررات، اختلافات تشکلهای خود انتظام از جمله بورس‌ها، بازارهای خارج از بورس، شرکت سپرده‌گذاری مرکزی و کانون‌ها و یا آن‌دسته از فعالان بازار اوراق بهادار که فاقد کانون مربوطه می‌باشند، در کمیته سازش کانون کارگزاران بورس و اوراق بهادار مطرح و حل‌وفصل می‌شود. همچنین اختلافات کلیه نهادهای مالی از جمله شرکتهای سرمایه‌گذاری، شرکتهای هلدینگ، شرکتهای تأمین سرمایه، انواع صندوق‌های سرمایه‌گذاری و سایر نهادهای سرمایه‌گذاری در کمیته سازش کانون نهادهای سرمایه‌گذاری ایران مطرح و حل‌وفصل می‌شود.

لازم به ذکر است که اگر شرکت در زمره نهادهای مالی عضو کانون نهادهای سرمایه‌گذاری ایران باشد درخواست سازش باید در کمیته سازش کانون نهادهای سرمایه‌گذاری ایران طرح گردد و در غیر این صورت درخواست سازش باید در کمیته سازش کانون کارگزاران مطرح شود. با عنایت به اینکه ناشران اوراق بهادار (ثبت شده نزد سازمان بورس و یا پذیرفته شده در بورس‌های اوراق بهادار) در غالب موارد در زمره اعضای کانون نهادهای سرمایه‌گذاری ایران نمی‌باشند، درخواست سهامداران حقیقی این ناشران در اکثر مواقع در کمیته سازش کانون کارگزاران بورس و اوراق بهادار طرح و بررسی می‌گردد. لذا خواهان باید با مراجعه به تارنمای رسمی کانون کارگزاران بورس و اوراق بهادار به آدرس اینترنتی seba.ir درخواست خود را ثبت نماید.

پس از ثبت درخواست سازش، کمیته مبادرت به تعیین جلسه رسیدگی نموده و در صورتی که در جلسه رسیدگی میان خواهان (سهامدار) و خواننده (ناشر) توافق صورت نگیرد، گواهی عدم سازش صادر گردیده و خواهان باید ظرف ۶ ماه دادخواست مطالبه سود خود را به ضمیمه گواهی عدم سازش به دبیرخانه هیأت داورى تقدیم نماید

لازم به ذکر است در سال ۱۴۰۲ در کمیته سازش کانون کارگزاران بورس و اوراق بهادار تعداد ۷۹ پرونده با مبلغ ۲,۹۹۸,۷۶۹,۴۹۸,۱۱۵ ریال (خواسته دعوا) با موضوع مطالبه سود سهام مطرح گردیده است که از این تعداد ۱۸ پرونده با مبلغ ۱۰۵,۹۹۵,۷۳۱,۷۰۸ ریال به سازش منتهی گردیده است

بنابراین راه ورود به فرآیند رسیدگی به اختلافات و دعوای حقوقی در بازار سرمایه و صدور آرای قطعی و لازم‌الاجرا در این خصوص تشکیل پرونده در کمیته سازش کانون مربوطه و صدور گواهی عدم سازش می‌باشد. ذکر این نکته نیز ضروری است که طرح درخواست سازش در کمیته سازش کانون‌ها منوط به ثبت شکایت و اعلام تخلف در سامانه ثبت شکایات و سوت‌زنی در سامانه دیده‌بان سلامت بازار سرمایه نیست و اشخاص می‌توانند به صورت موازی نسبت به طرح شکایت و طرح درخواست سازش اقدام نمایند

۲ طرح دعوا در هیأت داورى موضوع ماده ۳۶ قانون بازار اوراق بهادار

پس از رسیدگی به موضوع توسط کمیته سازش در کانون مربوطه، چنانچه سهامدار و شرکت در خصوص پرداخت مبلغ سود با یکدیگر به توافق نرسند، گواهی عدم سازش توسط کمیته مذکور صادر می‌شود. سپس سهامدار می‌تواند دادخواست مطالبه سود سهام را به ضمیمه گواهی عدم سازش از طریق مراجعه به تارنمای رسمی دبیرخانه هیأت داورى به آدرس اینترنتی davari.seo.ir تقدیم نماید. هیأت مذکور پس از تعیین وقت، ضمن برگزاری جلسه رسیدگی مبادرت به بررسی موضوع نموده و در صورت ذی‌حقی خواهان، علیه ناشر حکم به پرداخت سود اوراق بهادار صادر می‌نماید که آراء صادره توسط مرجع مذکور قطعی و از طریق اجراء احکام دادگاه‌ها قابل اجراء خواهد بود

لازم به ذکر است در سال ۱۴۰۲ تعداد ۳۴ پرونده با موضوع و خواسته مطالبه سود سهام در هیأت داورى موضوع قانون بازار اوراق بهادار مورد رسیدگی قرار گرفته است که مجموع خواسته پرونده‌های مذکور ۵۹۷,۶۹۱,۹۱۴/۵۰۳,۵۹۷ ریال بوده که در نهایت ۲۷ پرونده از مجموع پرونده‌های مذکور منجر به صدور رأی محکومیت خواننده به پرداخت اصل سود و خسارات وارده با مبلغ ۵,۴۱۲,۰۶۳,۰۱۵,۳۹۶ ریال گردیده است

سهامدار می‌تواند دادخواست مطالبه سود سهام را به ضمیمه گواهی عدم سازش از طریق مراجعه به تارنمای رسمی دبیرخانه هیأت داورى به آدرس اینترنتی davari.seo.ir تقدیم نماید

در راستای دریافت تمام و کمال سود پرداخت نشده و همچنین خسارات وارده از این تخلف شرکت و همچنین در راستای جلوگیری از صرف هزینه و اتلاف وقت، سهامداران باید چند نکته را مورد توجه قرار دهند

الف) سهامداران پیش از مطالبه حقوقی سود پرداخت نشده سهام خود باید از حق قانونی خود بر مطالبه سود اطمینان حاصل نمایند. در برخی مواقع سهام سهامداران بنا به دلایلی در توقیف بوده و یا در حق شخص ثالثی توثیق (مسدود نمودن اوراق بهادار وثیقه‌گذار در پایگاه داده‌ها به نفع وثیقه‌گیر) گردیده است. در این موارد ممکن است سود متعلقه به سهام مورد توقیف یا مورد وثیقه نیز به همراه خود سهام توقیف یا توثیق گردیده باشد که در این حالت مالک سهم حقی بر مطالبه و دریافت سود متعلقه نخواهد داشت و در صورت طرح دعوای حقوقی در نهایت حکم به بی‌حقی وی صادر خواهد شد. لذا ضروری است قبل از طرح دعوا، از این امر اطلاع حاصل گردد که آیا سود و منافع متعلق به سهام مورد توقیف یا توثیق نیز بنا به حکم مرجع قضایی و یا توافق طرفین مورد توقیف یا توثیق قرار گرفته است یا خیر.

ب) سهامدارانی که سود سهام ایشان در مهلت مقرر قانونی پرداخت نشده علاوه بر حق دریافت اصل سود متعلقه می‌توانند خسارات ناشی از تخلف شرکت در پرداخت به موقع سود را نیز مطالبه نمایند. در این راستا، دادخواست حقوقی ارائه شده به هیأت داورى باید صراحتاً متضمن مطالبه اصل سود پرداخت نشده و خسارات از جمله (خسارت تأخیر تأدیه، هزینه‌های دادرسی مانند تمبیر و دادخواست و هزینه وکیل و کارشناس رسمی و ...) باشد در غیر این صورت هیأت داورى صرفاً نسبت به صدور حکم محکومیت به پرداخت اصل سود پرداخت نشده اقدام می‌نماید و سهامدار از حق خود بر دریافت خسارات محروم می‌گردد

ج) یکی از حقوق سهامدارانی که سود سهام ایشان در مهلت مقرر قانونی پرداخت نشده، حق بر دریافت خسارت تأخیر تأدیه می‌باشد. حق بر دریافت این خسارت به دلیل تأخیر ناشر اوراق بهادار (شرکت) در پرداخت سود به سهامدار ایجاد می‌گردد و بر اساس موازین قانونی با مطالبه رسمی شخص خسارت دیده و بر اساس نرخ تورم اعلام شده توسط بانک مرکزی مورد حکم قرار می‌گیرد. بر این اساس سهامدارانی که خواهان دریافت خسارت تأخیر تأدیه

می‌باشند بایستی پس از انقضای مهلت مقرر قانونی برای پرداخت اصل سود، از ناشر اوراق بهادار به صورت رسمی یا به نحو قابل اثبات پرداخت اصل سود را درخواست و مطالبه نمایند. در این خصوص لازم به ذکر است در رویه فعلی، طرح درخواست سازش در کمیته سازش کانون مربوطه، در حکم مطالبه رسمی محسوب می‌گردد و در صورت عدم سازش، هیأت داورى مبدأ زمانی محاسبه خسارت تأخیر تأدیه را زمان طرح درخواست سازش قرار می‌دهد. البته لازم به ذکر است مطالبه رسمی سود معوق از طرق دیگر نظیر ارسال اظهارنامه رسمی از طریق دفاتر خدمات الکترونیک قضایی و یا مکاتبه با شرکت و ثبت آن نزد دبیرخانه شرکت و ارائه رسید نیز امکان‌پذیر است

سازمان بورس و اوراق بهادار
SECURITIES & EXCHANGE ORGANIZATION

معاونت حقوقی

مدیریت امور حقوقی و انتظامی

اداره پیشگیری از ناهنجاری ها و ارتقاء سلامت بازار سرمایه